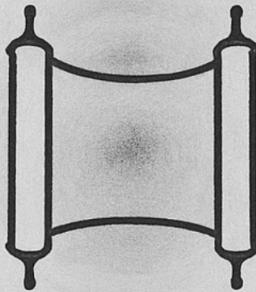

בס"ד

Menachem Nachum of Chernobyl Me'or Einayim Parshas Toldos

Dedicated To:

טגיה מלכה בת רינה דבורה
רפואה שלמה

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

מאמר א

And these are the generations of Yitzchak the son of Avraham, etc.; Rashi explains: Yaakov and Eisav who are mentioned in the portion. “Avraham fathered Yitzchak”—Rashi explains that the scoffers of the generation were saying: From Avimelech Sarah conceived, etc.

Now it is known the saying of our Sages: “Every place it is said ‘Eileh’ it invalidates what came earlier, and ‘Ve’eileh’ adds to what came earlier, and the vav adds to the previous matter.” To understand how this fits here: earlier the Torah wrote ‘And these are the generations of Yishmael,’ etc.; if so, here it should have said ‘Eileh toldos Yitzchak’ in order to invalidate the earlier ones. Also, to understand how this applies within each person, for we have received from holy books and scribes that the entire Torah must be found within every person and every time.

But it is known that the Patriarchs—they themselves are the Chariot, and a child is the leg of his father; therefore we are called the “legs” of the supernal Chariot, as in the saying “six hundred thousand on foot.” And the father merits the son with beauty, with wisdom, with strength, etc. And this is also the inheritance of the servants of the Eternal, we His treasured nation, which we inherited from our holy fathers.

And this is because it is written in our holy Torah, “And you shall love the Eternal your God” (Devarim 6:5). And how is this possible? Behold, we do not grasp Him, blessed be He. Therefore Avraham our father, peace be upon him, bequeathed to us the attribute of love, enabling us to love Him, blessed be He.

And so “the Eternal your God you shall fear,” and this too was not possible; therefore Yitzchak our father, peace be upon him, bequeathed to us the attribute of awe.

And it is written also there “Know the God of your father and serve Him” (Divrei HaYamim I 28:9).

ואלה תולדות יצחק בן אברהם כו' פיריש רשות
יעקב ועשו האמורים בפרק אברהם הוליד את
 יצחק פירש רשות שהיו ליצני הדור אומרים
מאכימלך ותעבירה שרה כו'

הנה נודע מאמר רבותינו זכרונם לברכה כל מקום
שנאמר אלה פועל את קראשונים ואלה מוסיף על
קראשונים וו מוסיף על עננו ראשון ולכין איך
יצחק זה בגדוין דיון אלא מקדם בפרק זה הקודמת
כתיב ואלה תולדות יצחק כו' אם כן בכאן הנה
ליה לפרט אלה תולדות יצחק כו' לפסול את
קראשונים גם לחייב איך שזיך זה בכל אדם כי
קבלנו מפי סופרים ומפי ספרים שבל התורה
מכרחות להיות בכל אדם ובכל זמן

אבל נודע כי האבות הם הם המרכבה וברא ברא
דאבותה לנו אנחנו נקראים בחינת רגלו ממהרכבה
עליזה כמאמר שיש מאות אלר רגלי והנה האב
מזכה את בנו בנו בבחמה בבחמה כו' וזה גם כן
נחלת עברי ה' אנחנו עם סגולתו אשר נקלונו
מאבותינו הקדושים

והוא כי כתיב בתורתנו הקדושה ואהבת את יי
אלקייך (זכרים ו, ה) וายיך אפשר זה הלא אין אני
משיגים אותו יתברך לנו היחיל לנו אברם אבינו
עליו השלום מזאת אהבה שנוכל לאhab אותו יתברך

וכל-כך אתה יי אלקייך תירא ולא יהיה אפשר גם כן
לכנו היחיל לנו יצחק אבינו עליו השלום מזאת היראה

וכו כתיב גם כן שם דע את אלקייך אביך ועבורה
(דבורי הימים א' כ"ה:ט')

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

This was bequeathed to us by Yaakov our father, peace be upon him, who is the secret of knowledge, enabling us to know the Eternal, blessed be He, if we desire.

Our sages of blessed memory said: at the giving of the Torah the Holy One, blessed be He, approached the children of Yishmael; they asked what is written; when told "Do not commit adultery," they refused.

Likewise He turned to the children of Eisav; they asked what is written; when told "Do not murder," they also refused.

Thus in Yishmael was the aspect of adultery, the fallen love, as known from the secret of the shattering of the worlds.

For the Holy One, blessed be He, was building worlds and destroying them, in order that reward and punishment be possible, as explained many times.

Therefore the previous portion ends "he fell before all his brothers," for his aspect is fallen love.

But not so the portion of the Eternal is His people, the children of Israel, who possess knowledge and must elevate love to its supernal state.

As the Baal Shem Tov taught: "And a man who takes his sister... it is kindness" (Vayikra 20:17), meaning the fallen love that must be elevated.

And so with all the traits. This is "and these," the vav which is the secret of knowledge by which the traits are elevated.

Then it adds to the first matter, expanding the boundary of holiness by extracting sparks from the husks and elevating them.

There are wicked fools who say that the Eternal gives him bad love; these are the scoffers of the generation.

They say "from Avimelech," meaning that the Eternal caused the body (called Sarah) to conceive bad love.

Meaning that from the Eternal, blessed be He, came bad love into the body like a fetus in the womb.

וזהו ההורל לנו יעקב אבינו עליו השלום שהוא סוד הצעת שנוכל לצעת אותו יתפרק אם נרצה.

והנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה בשעת קבלת הتورה חור הקדוש ברוך הוא אל בני ישמעאל אמרו מה כתוב בה לא תנאך ולא רצוי.

ובנו חור אל בני עשו וכשהואר להם לא תרצה גם הם לא רצוי.

ונמצא בישמעאל בחינת ניאור הוא סוד האהבה הנפולה בצדוקה בסוד האהבה.

שזהה הקדוש ברוך הוא בונה עולמות ומחקרים כי שיקנה בחירה שבר ועוזש מבאר ארבע פעמים

ונעל פנו מסימת הפרשה הקוזמת על פניו כל אחים נפל כי אצלו הוא סוד האהבה הנפולה.

ולא כאליה חלק יי עמו בני ישראל שייש להם הצעת להעלות האהבה לאהבה העליונה.

ובמו שאמר הבעל שם טוב נשמהו בגני מרים ואיש אשר יקח את אחותו וגדי חסד הוא (וירא כ"ז) הוא האהבה הנפולה ואיריך להעלותה.

ובנו בצל המדות וזהו והוא סוד הצעת שעיל. יקרה מעלה המדות.

וזו הוא מוסף על ענן ראשון שמוסיף ומרחיב גבול הקדשה בהוצאת הניצוצות מן הקאליפה ומעלה אותן.

והנה יש אנשי רשות ושותות שאומרים מה יעשה שהשם יתפרק נומן לו אהבה רעה וזהו גערא לייצני. הדור.

שאומרים מאכילה שהוא שם יתפרק נתבררה. שרה הגורה גערא שרה בצדוקה מפזרש הנעלם.

דרכנו שמאית שם יתפרק באה אהבה רעה לתוך האゴף בעור בברון האלאה.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

What is to be done? The Holy One, blessed be He, “narrowed the visage of Yitzchak,” meaning one must recoil in awe at that moment.

Then he resembles Avraham, meaning he begins to compare the fallen love to the supernal love from which it fell.

And Yaakov and Eisav are found in every person: the good is called Yaakov and the evil is called Eisav.

This is what Rashi explained: “These are the generations... Yaakov and Eisav”—meaning when one separates the good from the evil and elevates the good.

[NOTE Summary:

Reb Menachem Mendel of Chernobyl (1730–1797), one of the great early chassidic masters and a disciple of the Baal Shem Tov and the Maggid of Mezritch, taught that the essence of a Jew’s avodah is to refine the inner middos so that every trait becomes a vessel for the Infinite. He emphasized that each emotion contains a holy root, and the task of a Jew is to raise every fallen feeling back to its source. According to his teachings, physical life and spiritual life are not separate; the body itself can become a sanctuary when the middos are purified and directed toward their true source in the Divine. He explained that fear must become awe, love must become yearning, and even traits that appear negative can be transformed into holy force when one uncovers their inner root.

He also taught that a person must look deeply within, finding both the “Yaakov” and the “Eisav” inside themselves. The role of avodah is to separate the good from the harmful and elevate what can be uplifted. Through daas, a Jew binds their inner life to the Divine, and by doing so they expand holiness into places where it was hidden. Every spark within the heart waits to be lifted; nothing inside a person is meaningless or without a root in holiness, and the refinement of one’s inner life widens the boundaries of kedushah itself.

Practical Takeaway:

A Jew must treat every trait and emotion as a spark waiting to be elevated. When a difficult feeling arises, do not despair or flee; instead, pause, become aware of it, and seek its holy root. Transform fear into awe, love into yearning, and even anger into holy passion for good. The inner work of elevating your emotions expands the presence of holiness in your life and in the world.

Chassidic Story

Reb Menachem Mendel of Chernobyl was once approached by a simple Jew, a wagon-driver who complained with great pain that he was constantly battling anger. He told the tzaddik that on the road, when wheels broke or horses stumbled, he felt a fire inside him that frightened him. “Rebbe,” he said, “this fire—this anger—it destroys me. Why did Hashem give me such a feeling?”

ומה בעשוה מה עשרה הקדושים ברוך הוא אחר קול סתר
פנוי של יאצק דבננו שבאותה שעשה ארייך להירגע
ולהוזען מאי

ואו דומה לאברהם רצון לומר מתחילה לדמות האהבה
זו לאהבה דעלינה שנפלה ממנה

הבה יעקב ויעשו נמצאים בכל אדם כי הטוב בקרא
יעקב וברע בקרא עשו

זיהו מה פירש רשי ואלה תולדות יעקב ויעשו דבננו
כשפריש הטוב מן הרע ומעלת הטוב

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

The Chernobyler looked at him with his warm, penetrating eyes and answered gently: “My child, Hashem did not give you anger. He gave you **fire**. The question is not how to extinguish it but how to direct it. Fire can burn and ruin—but it can also warm a cold house, protect a family, light a candle for Shabbos.”

The wagon-driver listened, confused. “But Rebbe, what should I do when I feel this fire rising?”

The Rebbe placed his hand on the man’s shoulder and said: “At that moment, do not run from it. Say to yourself: ‘This fire comes from Hashem—why should I use it for harm? Let me turn it into strength to do good.’ When a wheel breaks, use the fire to fix it with energy. When someone wrongs you, use the fire to stand strong without bitterness. And when you daven, let the fire become yearning for Hashem.”

Years later the man would tell his children that this teaching changed his life. What once destroyed him began to warm him, guide him, and lift him. The spark had been inside him all along—he had only needed the tzaddik to show him how to raise it back to its holy source. **END NOTE]**

מאמר ב

Introduction

Rabbi Menachem Mendel of Chernobyl (1730–1797), the author of *Me'or Einayim*, was one of the foremost disciples of the Maggid of Mezritch and a central figure in the spread of Chassidus across Ukraine. His teachings emphasize how divine attributes operate within creation, how every spiritual process has a corresponding inner human counterpart, and how Torah and mitzvos channel divine light into the world in a way that becomes receivable and transformative. The maamar you are about to read analyzes the verse “**וְאֶלְהָ תּוֹלְדוֹת יַצְחָק בּוֹ אֶבְרָהָם וְגַוְיִם**” and explains how the very possibility of “generations,” spiritual productivity, and the functioning of the universe depends on the interplay between Chesed (Avraham) and Yirah (Yitzchak). This teaching lays out the entire structure of how the world becomes capable of receiving divine influence, how chaos becomes order, and how Torah manifests in a way that produces *toldos*—real results—in creation and within the soul.

“And these are the generations of Yitzchak son of Avraham,” etc. It is stated in the Midrash: this is what the verse means “The father of the righteous shall greatly rejoice.” When Yitzchak was born, joy was awakened in the world; heaven and earth and the constellations rejoiced, as it is said “If not for My covenant day and night...” (Yirmiyahu 33:25).

And “My covenant” refers only to Yitzchak, as it is said “And My covenant I will establish with Yitzchak” (Bereishis 17:21).

וְאֶלְהָ תּוֹלְדוֹת יַצְחָק בּוֹ אֶבְרָהָם וְגַוְיִם אִיָּפָא בְּמִזְרָח
זה שאמיר הקתוב גיל גיגיל אבוי צדיק בְּשָׁנוֹלֵד יַצְחָק
נתענער שומקה בעולם שמים הארץ וממלות קי
שומחים שנאמר (זרמינה ליג'כ"ה) אם לא ברית
יומם ולילה

וְאֵין בריתך אלא יַצְחָק שנאמר (בראשית י"ז:כ"א)
וְאַת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יַצְחָק

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

To understand this matter we preface with the verses in Parshas Vayeira (Bereishis 18:12–15): “And Sarah laughed within herself, saying: After I have withered shall there be for me delicate pleasure, and my master is old? And the Eternal said to Avraham: Why is it... Is anything too wondrous... And Sarah denied...”

And we must understand these verses, for it is astonishing: How and for what reason did Sarah not believe the announcement of offspring, and what is the matter that she laughed? Is it possible that our mother Sarah, who was a prophetess and possessed divine inspiration—as the verse states “All that Sarah tells you, listen to her voice” (Bereishis 21:12)—would doubt such promises?

And our sages of blessed memory explained: this refers to the divine inspiration that she possessed, and from this they learned that Avraham was secondary to Sarah in prophecy. How then could she fail to believe the promises of the Omnipresent?

And also we must understand what is written afterward: “And Sarah denied...”—to deny before Him, blessed be He, when He said: “Why did Sarah laugh?”

And to understand the words of our sages who said that the Holy One, blessed be He, “changed the wording for the sake of peace,” saying “and I am old,” though she had said “and my master is old.” What manner of peace was this?

And what lack of peace or dispute would there have been had Avraham heard the matter in its true form, that she had said about him that he was old?

But the secret of the matter is as has been written elsewhere regarding the verse “On the day that the Eternal God made earth and heaven”: the world first arose in thought to be created with the attribute of judgment; He saw that the world could not endure, so He preceded the attribute of mercy and joined it to judgment.

וננה להבינו הענין נגידים פסוקים פרשות וירא (שם י"ח:י"ב–ט"ו) ותצתק שרה בקרבה לאמר אחריו בלוטתי היתה לי עדרנה ואדרני זקן ויאמר יי אל אברם לא מה זה וגוי היפלא וגוי ותכחש שרה וגוי

ולהבין הפסוקים האלה כי לאברה יפלא מה זה ועל מה זה לא האמינה שרה על בשורת הערע ומזה הענין שצקקה בינו לבין שרה אפנו שהיתה נביהה ובצלת רום קרעש כמו שאמר הפתוח (בראשית כ"א:י"ב) כל אשר תאמיר אליך שרה שמע בקולה

ונאמרו רבותינו זכרונם לברכה לרום קרעש שפה
ולמדו מזה שהנה אברם טפל לשרה בלבואה ואיך
לא מאמין היא על בשורות והבצחות הפקום

ונם להבין מה שפתוח אחר בך ותכחש שרה וגוי
לכחש נגידו יתברך שאמר לא מה זה צקקה שרה

ונם להבין דברי רבותינו זכרונם לברכה שאמרו
שנה קדוש ברוך הוא מפני זרכיכי שלום לומר ואני
זקנתי אף שהיא אמרא ואדרני זקן

ומה זרכיכי שלום הוא ומה היתה מחלוקת והעדר
השלום אם היה אברם שומע הקרים על אמתתך
שאמורה עליו שהוא זקן

אבל סוד הענין הוא דכבר כתוב אצלנו במקום אחר
על פסוק ביום שעשו יי אלהים ארץ ושמיים
שפתחלה עליה במשפטה לברוא העולם במדת הדין
ראה שאין העולם מתקנים הקדמים ממדת קרחמים
ושפטה למדת הדין

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And the result of what is explained there is that it had to be specifically this way: that the world arise in thought with judgment and afterward mercy be joined to it; for the building of the world is through kindness, as it is said “The world shall be built with kindness” (Tehillim 89:3).

And His great kindness, may He be blessed, could not be received by created beings without something to limit it—so that His kindness would be revealed only according to what they were able to accept.

Therefore the world was created by combining judgment with mercy, for judgment limits and constricts the mercy and kindness so that it descends only according to the capacity of the receivers.

For without the constriction of judgment, the abundant kindness would overwhelm existence entirely and nullify the world, for the created beings could not endure it. Thus the joining of judgment to kindness is itself kindness, for it enables the world to exist.

And there was no change of will, Heaven forbid; rather, it had to be this way. Therefore it is written “behibaram,” which is the letters of “beAvraham” in reverse, to indicate this intention.

This teaches that the creation of the world was through “direct light” and “reflected light,” as explained there: Avraham in the normal order signifies the direct light; in reverse, he signifies the reflected light that tells the world “enough,” limiting the straight kindness.

And just as creation was through chesed and gevurah for this purpose, so every conduct of the Creator in the world follows this pattern: before any kindness is bestowed, whether generally or to a single person, there must first be a constriction from gevurah to limit the flow of kindness so it may be received.

And likewise, a person who wishes to come close to the Eternal and walk in His ways, to resemble His attributes, must also possess a trait that constricts the chesed.

וַיַּיְצָא מִמֶּנּוּ שָׁמְבָאָר שֵׁם כִּי הָאָרֶךְ לְהִיוֹת קָזָא כִּי
לְהִיוֹת עֹזָה בְּמַחְשָׁבָה ? בָּרוֹא בְּמַדְתָּה כְּדִין וְאַחֲרָה כִּי
לְשִׁתְּפָה עַמָּה מִדְתָּה תְּרַחְמִים מִפְנֵי שְׁבִנֵּנוּ קָעוֹלָם הוּא
עַל יְדֵי חָסֵד כִּמו שֶׁאָמַר הַכְּתוּב (תְּהִלִּים פ' ט:ג.)
עוֹלָם חָסֵד יִבָּנֶה

וְחַסְדוֹ הַגָּדוֹל יִתְּפַרֵּךְ לֹא קַיּוֹן יְכוֹלִים הַנְּבָרָאים לְקַבְּלוֹ
בֶּלֶא זֶכֶר מִה שִׁיצְמָצָם חָסֵד הַגָּדוֹל עַד שִׁיתְגַּלְתָּה רַק
כַּפִּי מַה שִׁיּוּכָלוּ לְקַבְּלוֹ

לְכֹן נְבָרָא הַעוֹלָם עַל יְדֵי שִׁתְּוִיף מִדְתָּה כְּדִין לְמִדְתָּה
תְּרַחְמִים שִׁמְדָת כְּדִין מִצְמָצָם אֶת תְּרַחְמִים וְתְּרַחְסָד
לְעַכְבוֹן מִבְּלַתִּי שִׁירַד יוֹתֵר מִפְנֵי קַבְּלָת הַאַקְבָּלִים

שָׁאַלְמִילָא כְּדִין לֹא הִיְתָה פְּעָלָת הַחָסֵד יוֹצָאת לְפָעֵל
עַל יְדֵי בֶּטֶול הַמְּאַיָּוֹת שָׁאַלְמִילָא כִּי לְנְבָרָאים לְקַבְּלוֹ
וְהַא בְּנָה מִתּוֹךְ כְּדִין וְהַתְּכַלְלָה תַּחַד לְצְרָךְ קִיּוֹם
הַעוֹלָם

וְלֹא קַיּוֹן שְׁנָיוּ רְצֹוֹתָם וְשְׁלָוֹם אֶלָּא שְׁחַרְבָּה לְהִיוֹת
כֵּה וְלֹכֶן כְּתוּב בְּהַבְּרָאָם שְׁהָוָה אֲוֹתִיָּה בְּאַבְרָהָם
לְמִפְרָעָה לְהִוּרָת עַל כְּבָנָה זוּ

שְׁבָרִיאַת הַעוֹלָם הִנְתָּה עַל יְדֵי אָוֹר יִשְׁרָאֵל וְאָוֹר חֹזֵק
פְּמַבָּאָר שֵׁם שְׁאַבְרָהָם כִּסְדָּר הוּא בְּחִינָת אָוֹר הַיִשְׁרָאֵל
וּבְלִמְפָרָעָה הוּא לְהִזְרָה עַל אָוֹר הַחֹזֵק שָׁאָמַר לְעוֹלָם
דִּי לְצְמָצָם אֶת הַחָסֵד הַיִשְׁרָאֵל שְׁלָא יִתְפַּשְׁט עַד בְּלַתִּי
דִּי.

וְכַמּו שְׁבָרִיאַת הַעוֹלָם הִנְתָּה עַל יְדֵי חָסֵד אֲבוֹרָה
לְכֹנְהָה הַגְּזֶרֶת כֵּן גַּם כָּל הַגְּנָגוֹת הַבָּרוֹא יִתְּפַרֵּךְ
בְּעוֹלָם כֵּן כֵּן שְׁמַקְדָּם שְׁבָא אֵיזָה חָסֵד בֵּין בְּכָל בֵּין
בְּפֶרֶט אָפְלוּ לְאַתְּמָה אַחֲד אַרְיךָ לְהִיוֹת תְּחִלָּה צְמָצָם
מִאֵד הַאֲבוֹרָה לְצְמָצָם הַשְּׁפָעָת הַחָסֵד לְמַעַן שִׁיּוּכָלוּ
לְקַבְּלוֹ.

וְכֹן בְּאֶקְדָּם הַרְוֹצָה לְהַתְּקַרְבָּה אֶל הַשֵּׁם יִתְּפַרֵּךְ וְלֹכֶן
בְּדַרְכֵיכֶם לְהִקְמָות לְמִזְוֹתִיו שֶׁל קְוֹנוֹ אַרְיךָ גַּם כֵּן
שְׁיִהְיָה לוּ מִדָּה הַמְּצָמָצָם אֶת הַחָסֵד

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

To understand this: it is known that the Torah begins with the letter beis, which is the language of “bayis,” a house, for a house constricts what is inside it. So too the Torah, which is called a Torah of kindness, requires a measure that constricts it so it may be received.

And the measure that constricts the Torah of kindness is awe: that one's fear of sin precedes his wisdom. For awe constricts the Torah of kindness so that the Torah brings one to action and to fruitful deed.

For if one lacks awe, which constricts the Torah—called chesed—he cannot receive it in a way that allows it to act upon him, so that he comes to action and closeness to the Creator; for from the overpowering radiance of its light there would be a nullification of the effect.

But through awe, which is the “house,” its light is constricted, and it appears to him only in the manner necessary for the functioning of its kindness—so that through the Torah he will act according to the intention of the Eternal, which is to guard and to perform.

As our sages said: “Woe to one who has no courtyard, yet he builds a gate for the courtyard.” Meaning: awe is called a dwelling and a house, on account of its constrictive power.

For awe constricts the Torah of kindness to the precise measure needed to produce fruit in deed and to bring it into tangible action.

Therefore “woe to one who has no dwelling”—the aspect of the house, which is awe—“and builds a gate for the dwelling,” for lacking the house that constricts the entryway to Torah, he enters into a space unbounded, unable to effect the intended purpose of the Torah.

For then the Torah cannot operate within him according to the Creator's intention—that Israel should guard and perform—for his Torah is not limited according to the measure he requires for its effect to be established.

ולכינוך זה דנוך סוד פתיחת התורה בביית שהיא לשון בית שהבנת מצמצם את מה שבטחוכו במו כן התורה שנדראה תורת חסד ארייה להיות לה מידה. הממצמצמת כדי שיכל לקבלה.

ונמקה הממצמצמת התורת חסד היא חיראה שינה יוארת חטא קותמת לחכמתו שהיראה מצמצמת את התורת חסד עד שתקבבו התורה לידי מששה ולידי פרי העדרא.

שאם אין לו חיראה הממצמצמת את התורה שנדראה חסד אין כח למקבל לקבלה כדי שתקבב בפועלתה לבא לידי מששה ולידי קרכה לבורא יתברך מגן הופעת אורה נתנה בפועל מיציאת פועלתה.

ועל ידי חיראה שהיא בית נצמצם אורה שאינו מופיע לו אלא עד כדי קיום פועלות חסקה שעיל ידי התורה יתפעל פועלות פונת השם יתברך שהיא לשמור ולעשן.

כאמור רבינו זכרום לברכה חבל על דלית ליה דרפה ותרעא לדרפה עביד שהייא במו שאמר חיראה נדראת דירה ובית על שם כח הממצמצם

שהיא מצמצמת לו את התורת חסד עד כדי שעור האריך לחיים ולהזיא פרי מששה להביאה לידי עובדות.

ועלכו חבל על דלית ליה דרפה בחינת בית שהיא חיראה ותרעא לדרפה עביד כי מאחר שאין לו בית למצמצם בכניסטו לשער התורה הוא נכנס למקום שאיןנו מאנבל.

עד ישפעל בו פועלות פונת הבורא יתברך בונינת התורה לישראל שהיא לשמור ולעשן והוא אינו יכול לשמרה מאחר שהתורה שלו אינה מגבלת כי השלoor האריך לו להתקנות מיציאת פועלות התורה

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And therefore the Torah begins with a beis: before his wisdom, one must enter the aspect of the “house,” which is awe; then, when his fear of sin precedes his wisdom, his wisdom endures—meaning it reaches actual fulfillment.

But if his fear of sin does not precede his wisdom, his wisdom does not endure, for from the expansiveness of Torah’s kindness without its constriction comes a nullification of its effective impact, and it cannot be sustained.

And when he possesses first the aspect of “house,” which is the opening of the Torah, then he can also fulfill through it the mitzvah of welcoming guests—teaching them the path in which they should walk and feeding them from the fruit of the Torah he attains.

Meaning: to draw other people close through the Torah he has attained—guiding them according to what they need in their measure, so that his words produce practical deeds.

And all this is possible because he has awe—the aspect of “house”—which shines and constricts the kindness of Torah so that they can receive it, for he holds the Torah in the form of “house,” which is awe.

But if he lacks the aspect of “house,” which is awe—where can he bring the guests? For without something to constrict his words of Torah, he cannot limit the kindness of Torah to the measure the recipients need to bring it to deed.

And nullification results, for no effect emerges from it. But when he has awe—the house—as said, he can bring guests into it, subjugating them to Torah, as it is written (Bereishis 12:5) “and the souls they made in Charan,” which Onkelos renders: “whom they brought under the Torah,” through the constriction which is the house.

ונל' פ' הוא פתיחה התורה בבי"ת שקדם חכמתו
אריך לבוא לבחינת בית שהוא נראה שאו על ידי
שירותת חטא קודמת לחכמתו מתקיימת
פרירוש פבוא לכל קיים.

וכל שאין יראת חטא קודמת לחכמתו אין חכמתו
מתקיימת כי נתקווה על ידי גל התפשטות הפסד של
תורה מבעלי המצאים בטול מיציאות הפעולה ואינה
מתקיימת חס ושלום.

וכשיש לו בבחינת בית תחלה שהוא בבחינת פתיחה
התורה אז יוכל לקיים גם פ' על ידה מנות הכנסה
אורים שהוא להורות להם דרך ילכו בה ולהאכיל
אפרי עץ התורה שהוא משיג.

דמיינו לקרב בני אדם זולתו על ידי התורה
שבהשגתו לדרך יי' כפי מה שהם אricsים לפ' שעורם
לפעל על ידו פעלת העשויים.

וכל זה על ידי שיש לו היראה בבחינת בית שמופיע
לهم וממצאים להם את הפסד התורה עד כדי שיוכלו
לקבלו על ידי שאצלו היא התורה בבחינת בית שהוא
היראה.

מה שאין פ' אם אין לו בבחינת בית שהוא היראה
למיין ביביא את אורים כי על ידי שאין בו דבר
המצאים את דברי התורה היוצאים מפי אין בו כנ'
למצאים את התורה של חס עד כשבור שיוכלו
המקבלים לקללו.

שיביאו ידי פעלת העשרה ונתקווה בטול מיציאות
שאין פועל על ידה שום פעולה וכשיש בו היראה
בחינת בית לאמר יכול לחייב לתוכה אורים
לשעבדים לתוכה כמו שפטוב (בראשית י"ב:) ואות
הנפש אשר עשו בתרן ותרגם אונקלוס דשעבידו
לאורינה על ידי האמורים שהוא הבית.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And this is “My covenant I will establish with Yitzchak” (Bereishis 17:21): the Torah is called a covenant, and the establishment of the covenant—the Torah—is “with Yitzchak,” meaning together with Yitzchak, the awe and constriction through which the Torah is maintained.

As they said: “One whose fear of sin precedes his wisdom—his wisdom endures,” meaning it comes into actualization. And this is the secret of the Akeidah of Yitzchak by Avraham.

For Avraham our father drew down chesed from above to his generation, as it is written (Yeshayahu 41:8) “Avraham, My beloved,” through whom chesed and love flowed into the world.

But because of the greatness of this radiance, the effect was nullified; therefore gevurah—“the fear of Yitzchak,” the supernal awe—needed to be drawn through Yitzchak into the world, so that the chesed initiated by Avraham could endure.

And this gevurah needed to be included within the chesed; therefore Avraham was commanded regarding the Akeidah, for “akeidah” means binding.

By arousing within himself a measure of harshness from the attribute of the fear of Yitzchak for the sake of the love of the Eternal, the attribute of Yitzchak was included also within Avraham.

And the wicked, through their wickedness, separate the gevurah from the chesed, casting themselves and the world into the harsh judgments that branch from gevurah, which are fallen judgments.

But the righteous—by elevating themselves together with the judgments to their root and including them within chesed—these gevurot become for them assistance and support.

For the gevurot that come from the fear of Yitzchak constrict the kindness for them precisely according to what they can receive. This applies in Torah study and in all governance of the world.

ונזהו את בריתני אקים את יצחק (שם י"ז:כ"א)
שהתורה נקראת ברית וקיים הברית שהיא התורה
היא את יצחק פירוש עם יצחק הוא מיראה והאמצות
ועל ידו נעשה קיום לתורה.

וכמו שאמרו כל שיראת חטא קודמת לחייבתו
חייבתו מתקיימת שיוציא מכך אל הפעול לבוא לידי
עובדא ולסוד זה היא עקידה יצחק על ידי אברהם.

כי אברהם אבינו עליו השלום הקשיך מדת החסד
מלמעלה לבני דורו כמו שאמר הפתוח (ישעיה
מ"א:ח) אברהם אבבי שנמשך על ידו מדת החסד
והעקבה לעולם.

אבל לגל הופעת אור החסד קינה בטל מיציאות
הפעולה לבני קינה המשחת האבודה שהיא פחד יצחק
היראה העליזה שנמשכה על ידי יצחק לעולם כדי
שיתקיים פועלות החסד שכבר התחיל אברהם
להמשיך.

אך שהוא צרייך להתפללות לקיום נכללים האמורים
בחסדים לבני נצטוה אברהם אבינו עליו השלום על
העמידה שהוא לשון התקשהות.

ועל ידי שמעורר אברהם בעצמו מדת אכזריות
מממדת פחד יצחק עברו אקבתו של הבורא יתברך
ונתפלל מדת יצחק גם כן באברהם.

והרשים ברשותם מפרידים בכיכול התפללות
האבודות מן החסדים ומפללים את עצם ואות העולם
ברוע הדינים המסתעפים מממדת האבודה שהם דינים
ונפלים מממדת האבודה העליזה.

ונצדיקים על ידי שאגביהים את עצמן עם קדינים
ושרשון ומכלין אותם בחסדים אזרבה הוא להם
לסעד ולעוזר.

וכמו שאמרו שהאבודות שהם ממדת פחד יצחק
מצמץין להם החסד אל כדי שעור שיזוכלו לקבלה
ונזה בעסק התורה ובכל הנגativa העולם.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And behold, before Avraham our father, the beginning of the two thousand years of Torah—as is known—there were the two thousand years of chaos, as it is written (Bereishis 2:4), “These are the generations of the heavens and the earth,” whose initials spell “tohu.”

And after hinting to the two thousand years of chaos, the verse says “behibaram,” which are the letters of “b’Avraham,” teaching that from him came true generations and birth—opposite the prior chaos.

As it is written: “the generations of the heavens and the earth—behibaram,” meaning: through Avraham. Those were true generations, unlike the earlier ones, which were chaos without birth.

And all this chaos occurred because, through the corrupt deeds of those generations, the attribute of the fear of Yitzchak separated from inclusion within chesed, and branches of judgment multiplied below.

Through their overpowering, the attribute of chesed and the other Divine attributes through which the Creator governs His world could not be revealed.

As is explained by us on the verse (Bereishit 24:1), “And Avraham was old...”: until Avraham, there was no old age, because the supernal middot are called the thirteen rectifications of the beard, through which the Creator conducts His world.

And until Avraham there was no one who could draw the supernal middot downward in the aspect of “elder,” as mentioned, because of the overpowering of evil and the fallen judgments from the attribute of gevurah, without their being included within the attribute of chesed.

For because of this, the light of the rectification of the middot—in the aspect of “elder”—was not drawn down below, and therefore physical old age had also not yet appeared.

And Avraham began to draw down and to enter into supernal days—the aspect of the supernal middot, the aspect of “elder.”

והנה קדם שבא אברם אבינו עליו השלום ששהוא התחלה שני אלפים תוויה פנודע היה שני אלפים תודו כמו שכתוב (בראשית ב' ד') אלה תולדות השמים והארץ ראשית תותה.

וآخر רמז שני אלפים תותה נאמר בהבראם אותו יותר בabbram ללמד שמאנו קיימת בבחינת תולדות והוללה הפקה כתהו הקוזם

זהו שנאמר תולדות השמים והארץ בהבראם באברם שאלה הן כתולדות והוללה מה שאין כן דורות הקדומים שהם בבחינת תותה ולא הוללה.

וכל זה שקיי בבחינת תותה הוא על ידי שבדורותם על ידי מושיעיהם המהלקין נפרדה ממדת פחד יצחק מן התקפותם הכספי ונטעפו ענפי הדינים למטה

בהתגברותם עד שלא נתגלה ממדת הכספי ושאר מדות הآلיה שהבורא מנהיג על ידם את עולמו

كمבוואר אצלנו על פסוק (בראשית כ' א') ואברם זקנו וגוי עד אברם לא קיינה זקנה כי מדות העליונות נקעראים י"ג פיקוני דיקנא שעיל ידיהם מנהיג הבורא את עולמו

עד אברם לא קינה מי שימשיך המדות העליונות למטה בבחינת זקנו ה"ל על ידי התגברות קרע וקדין הנופלים ממדת הגבורה בלי התקפותם במדת הכספי

שבעbor זה לא נמשך אור פיקון המדות בבחינת זקנו. למטה ועל כן לא קיינה זקנה גם כן בנטמי

ואברם התחיל להמשיך וכא בימים עליונים בבחינת המדות העליונות בבחינת זקנו.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And all this was because he was a man of kindness, and he began to raise up and elevate the fallen judgments so that they would be able to draw down the light that rectifies the functioning of the middot.

But with his attribute alone — which was only chesed — it was not sufficient for there to be a rectification of the proper alignment of the middot, because his attribute was an attribute of chesed without any constriction.

Therefore the complete rectification was not accomplished until the birth of Yitzchak, through whom the aspect of awe was revealed and drawn forth — and through it, the chesed would be constricted in a manner that would produce the proper effect for the rectification of the world.

And for the rectification that sweetens the judgments, so that the middot in the aspect of “elder,” the thirteen rectifications of the beard, should be revealed to this world — this was necessary for the beginning of the two thousand years of Torah.

That through the birth of Yitzchak — the attribute of awe — there would thus be an aspect of constriction and an aspect of “house” for the Torah, which began from then in the days of Avraham, for it is a Torah of chesed.

So that the opening of Torah in the days of Avraham would be with the letter bais—the “house,” the constriction—which is awe, the birth of Yitzchak.

Just as the opening of the Torah begins with the letter **bet** — “Bereishit bara...” — so too, at the time of its opening, when the two thousand years of Torah were then beginning, it was necessary that it also open with a **bet**, with awe, so that the birth of Yitzchak would constrict the Torah of chesed.

And as explained above, even today each person must begin his Torah with a bais—with the aspect of house—that his awe precede his wisdom, so his wisdom may stand.

And now we come to explain the verses: “And Sarah laughed within herself,” which is truly an expression of joy, for she

וכל זה על ידי שׁנִיה איש הַפָּסִדים והַתְּחִיל לְהַגְּבִיה
לְהַעֲלוֹת הַדִּין הַנּוֹפְלִין כִּי שִׁיכְלֹו לְהַמְּשִׁיךְ אָרֶר
תְּיקַוּ פָּעוֹלָת הַמְּדוֹת.

אָכֶל שְׁבָמְדָתוֹ לְבַד שַׁהוּא רָק חַסְד לֹא הִיא דַי לְהַיּוֹת
תְּיקַוּ יִשְׂרָאֵל הַמְּדוֹת עַבְור שְׁהִתָּה מְדָתוֹ מְדָת הַחַסְד
בְּלִי מִצְמָצָם.

לְכַן לֹא נָעֲשָׂה תְּיקַוּ הַגּוֹמָר עַד הַזְּלָקָת יִצְחָק
שְׁנִתְגַּלְתָּה וּגְמַשְׁכָת בְּחִינַת הַיָּרָא שְׁעַל יְדוֹ יַאֲמִץ
הַחַסְד כִּי שִׁיפְעַל פָּעוֹלָה הַרְאֹוִיה לְתְיקַוּ הַעוֹלָם.

וְלֹתְיקַוּ כַּמְפַקֵת הַדִּינִים כִּי שִׁיתְגַּלְוּ הַמְּדוֹת בְּחִינַת
זָהָן יְגַתְּקַנְיִ דִיקָנָא לְזָה דָעָלָם שְׁיִהְנָה הַתְּחִילָת שְׁנִי
אַלְפִים תּוֹרָה.

שְׁעַל יְדוֹ הַזְּלָקָת יִצְחָק מְדָת יְרָאָה עַל יְדוֹ כַוְיִהְנָה
בְּחִינַת צְמָצָום וּבְחִינַת בֵית לְתּוֹרָה שְׁהַתְּחִילָה מְאַזְרָה
בִּימֵי אָבָרָהָם שְׁהִיא תּוֹרָה חַסְד.

בְּאֶפְןָ שְׁיִהְא פָתִיחַת הַתּוֹרָה בִּימֵי אָבָרָהָם בְבֵבֵר
בֵית וְצְמָצָום שְׁהִוא יְרָאָה הַזְּלָקָת יִצְחָק
בְּבֵבֵר שְׁיִהְנָה הַתְּחִילָת הַתּוֹרָה שְׁלַחְסָד.

כָּמו שְׁנִירִי פָתִיחַת הַתּוֹרָה בְּכָתוּב בְבֵבֵר שְׁרָאֵשִׁית בְרָא
וְגַוְיִם כֹּן בְּזָמָן פָתִיחַתָה שְׁהַתְּחִילָה או שְׁנִי אַלְפִים
תּוֹרָה קְנָה אֲזִירָה כֹּן לְפָתַח בְבֵבֵר שְׁרָאֵה שְׁיִהְא
הַזְּלָקָת יִצְחָק לְצְמָצָם הַתּוֹרָה שְׁלַחְסָד.

וְכָמְבוֹאר לְמַעַלָה שְׁאָפְלָו כְהִיּוֹם אַרְיךָ אַצְלָכֶל אַדְם
בְּהַוְיה לְהַתְּחִילָה הַתּוֹרָה שְׁלַו בְבֵבֵר בְּחִינַת בֵית לְהַיּוֹת
יְרָאָתוֹ קְוֹדֶמֶת לְחַכְמָתוֹ שְׁתְּהִיא חַכְמָתוֹ מַתְּקִינִיתָה.

וְנִבְוֹא לְבָאָר הַכְּתוּבִים וְתִצְמַח שְׁרָה בְּקָרְבָה שְׁהִוָּא
בְּאַמְתָה לְשׁוֹן שְׁמָמָה שְׁקָבְלָה זֶבֶר הַבְּשָׂרָה טֻבָה
בְּאַמְתָה שְׁזִקְעָה כִּי אֵין מַעֲצָר לֹא יִתְּפַרֵּךְ לְהַשְׁעָר.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

received the good tidings with faith, knowing that nothing prevents the Eternal, blessed be He, from bringing salvation. But she was astonished at the greatness of the miracle, for she knew that at that time — through the corruption of the generations — there was an expansion and intensification of the judgments, which had fallen from the world of awe because there was no inclusion within the kindnesses.

And such a miracle — drawing forth children — extends from the Thirteen Attributes of the Supernal Beard, from “Notzer Chesed,” whose letters also spell “ratzon,” the aspect of “elder.”

And it was wondrous to her — the power of such a miracle that the Eternal, blessed be He, performed, for outwardly it seemed impossible that the supernal attributes could be revealed below.

As we explained: until Avraham there was no “old age,” for the aspect of “elder” — the attributes of the Thirteen Tikkunim — had not yet flowed below.

And at the time of the announcement of Yitzchak’s birth, Avraham had also not yet reached the aspect of full old age, as implied by the order of the verses, for the verse “And Avraham was old” was written only after the birth of Yitzchak and his growth.

And over this she was expressing wondrous astonishment at the greatness of the miracle the Creator, blessed is He, performs — that He would draw forth children through the revelation of the aspect of “elder,” the thirteen rectifications of the beard, in such a lowly generation.

That according to what appears in a person’s understanding, it is not possible to draw down and reveal the supernal middot then, because of the great intensity of the judgments in that generation.

And this is the meaning of “And Sarah laughed... ‘and my master is old’” — for in truth, what she said, “and my master,” was referring to the Creator, blessed is He.

אבל שהיימה פמזה על גצל הגס שיזעה שאו על ידך
קלוקול הדורות קיה התפשטות הדינים והתגברות
שנפלו מועלם היראה על ידי שאו התפלות
בחסדים.

ונס צויה להמשיח בנים נמשה מן י"ג תיקוני דיקנא
העליזנים מן נזר חסד שהיא אותיות רצון בchein
צון.

ויה לה תמה ופליאה נשבה כה הגס הגדול
שהפליא השם יתברך לעשות שלפני הנרא איז
אפשר למדות העליזנות להתגלות למטה

וכמו שבארכנו עד אברם לא היה זקנה לא נמשה
בחינה זקנה ממדות עליזנות למטה

ובעת בשורה הולכת יצחק עדין מקרים זה לא היה גם
כון אברם בחינה זקנה בשלמות במעט סדר
הכתובים שנכטב פסוק ואברם זכו אחר הולכת
ישראל וגדלו.

ונעל זה קינה מפליאה פליית גצל הגס שעוזה
הבורא ברוך הוא שיזמיח בנים על ידי התפלות
בחינות זכו י"ג תיקוני דיקנא בדור שלם צזה

שלפני הנרא בדעת האדם אין באפשרי להמשיח
ולגילות מדות העליזנות אז מגצל התגברות הדינים
בדור ההוא

זיהו ותצחק שרה וגוי ואדרני זכו שבאמת מה שאמרה
ואדרני הוא על הבורא ברוך הוא

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And she meant to say: "After I have withered, there has come to me rejuvenation." It had already come to her, and as our Sages said, she experienced the flow of niddah at that moment — meaning that I already see the truth of the miracle. But the wonder is: "and my master is old."

That this matter is drawn from the aspect of "and my master is old," which are the thirteen rectifications of the beard, which is His blessed Divinity; and in this generation it is a wonder that the revelation of the supernal middot should be drawn forth.

For what is written above — that Avraham drew down the supernal middot — was *after the birth of Yitzchak*, when there was then made an inclusion of chesed with gevurah, which draws forth awe.

But before this, there was a great wonder — that the supernal middot would be drawn down to be revealed in the world.

And Hashem said to Avraham: "Why is it that Sarah laughed, saying: 'Ha-af...'" — meaning: why does she express wonder about this, saying "Ha-af"? The explanation is: through the *af*, which refers to the judgments in the world.

That they are an expression of "even so," alef, which is a term of wonder — to draw forth offspring from the aspect of old age, in a generation over which "even" holds sway.

And I have grown old — meaning that this drawing down is from the level of "elder," the thirteen rectifications of the beard of His blessed Divinity. Shall anything be wondrous for Hashem? (Bereishit 18:14).

will draw down to her the birth from the world of wonder, where there are no judgments at all, and it is the secret that children, life, and sustenance do not depend on merit, but rather on mazal.

And from after the tidings came of the birth of Isaac, the attribute of Isaac began to appear, that the fear of God fell in the world, the attribute of the kindness of Abraham began to be rectified.

וְרֹצֶחֶת לֹומֶר כִּי אַחֲרִי בְּלוּתִי קִנְתָּה לִי עֲדָנָה כָּבֵר
הַקִּנְתָּה לִי וְכֹמֶר רְבּוֹתִינוּ לְפִירָסָה גַּדְעָה בְּאוֹתָה שָׁעָה
שָׁכְבָּר אַנְיָרָא אֲמִינָת הַנָּס אֲבָל הַתְּמִקָּה הַוָּא וְאַדְנִי
זָכוֹר.

שָׁדֵךְ זֶה גַּמְשָׁךְ מִבְּחִינָת וְאַדְנִי זָכוֹר שָׁהוּ י"ג פְּרִיקָנוּ
דִּיקְנָא שָׁהוּ אֶלְהָוֹת וְתִבְרָךְ וּבְדוֹר זֶה הַוָּא תְּמִקָּה
שְׁיִפְשַׁךְ הַתְּגִלָּה הַמְּדוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת.

כִּי מֵה שְׁכַתּוּב לְעֵיל שָׁאַבְרָהּם הַמְּשִׁיחָה הַמְּדוֹת
הַעֲלִיוֹנוֹת הַוָּא אַחֲרִי לִידָת יִצְחָק שָׁאַוּ נְעַשְׂתָה
הַתְּפִלְיוֹת חָסֵד עִם גְּבוּרָה וּמְמַשְׁכַת הַיְּרָאָה.

אֲבָל קָדֵם לְזֶה קִנְתָּה גְּדוֹלָה שְׁיִמְשָׁכוּ הַמְּדוֹת
קָעָלִיוֹנוֹת לְהַתְּגִלָּה בְּעוֹלָם.

וְאָמַר יְיָ אֵל אַבְרָהָם לִמְהָה זֶה צַחַק שָׁרָה לְאָמַר הַאָרָ
וְגֹוי פִּירָשׁ לְפָה לְהַתְּמִיקָה עַל זֶה לְאָמַר הַאָרָפִירָשׁ
עַל יְדֵי הַאָרָפִשְׁהָם הַדִּינִים בְּעוֹלָם.

שָׁהָם לְשׁוֹן אָרְאִמְנָם אַל"ר שָׁהוּא לְשׁוֹן תְּמִימָה
לְהַמְּשִׁיחָה תְּוִלְדוֹת מִבְּחִינָת זָכוֹר שָׁאַר שׂוֹלֵט בָּוּ

וְאַנְיָרָא תְּקִנְתִּי שְׁהַמְּשִׁכָּה הַזֹּאת מִבְּחִינָת זָכוֹר י"ג פְּרִיקָנוּ
דִּיקְנָא שָׁל אֶלְהָוֹת וְתִבְרָךְ הַפְּלָלָא מִיְּנִי זָכוֹר (בְּרָאשָׁית
י"ח:י"ז).

אַנְיָרָא אֲמִשְׁיִכְנָה לְהַהְוֵלָה מְעוֹלָם הַפְּלָלָא שָׁשָׁם אָרְאִי
דִּינִים כָּלָל וְהָוָא סָוד בְּנֵי חֵי וּמְזֹוּנִי לְאָוֹבְנִכּוֹתָא
פָּלֵא מִילְתָּא אָלָא בְּמַזְלָא.

וְמַאֲחָר שְׁבָאָה הַכְּבָשָׂרָה מְלִידָת יִצְחָק הַתְּחִילָה מִזְרָח
יִצְחָק לְהַוּפִיעַ שְׁנָפְלָה יְרָאָת אַלְמָנִים בְּעוֹלָם הַתְּחִילָה
לְהַתְּפִלָּה מִזְרָח הָסֶד שָׁל אַבְרָהָם.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

To contract Himself only to the measure necessary for the work of rectifying the world, which is the aspect of a “house,” and therefore the Torah began with the letter **bet**, and the judgments began to be sweetened little by little, until Isaac arrived and became included within the attribute of kindness of Abraham, and all the judgments were sweetened.

And this is the meaning of “the Holy One, blessed be He, altered the wording for the sake of peace”: that He, blessed be He, changed the judgments in order to sweeten them with chesed through the tidings of Yitzchak’s birth, and through the shining of the simple mercies from the aspect of *peleh*.

And all this was for the sake of peace — meaning the inclusion of gevurot within chasadim — so that the supernal attributes could be revealed in the world without being held back by the judgments.

And immediately after the tidings, when the blessed Creator spoke the words “Is anything too wondrous...?” (Bereishis 18:14), to draw the birth of Yitzchak from the world of *peleh*, it took effect at once, for His speech is beyond time and needs no action.

And the simple mercies from the world of *peleh* were drawn down, and the aspect of Yitzchak’s birth came into being — meaning that the attribute of “Pachad Yitzchak,” the awe, was born into the world to constrict Avraham’s chesed as needed.

Even though the birth had not yet occurred physically, nevertheless the aspect of his attribute had already been drawn down; and through this began the Torah of the two thousand years of Torah.

And it began in the days of Avraham in completeness, with the beginning of the letter *beis* — for the attribute of awe was drawn then, forming the “house,” the constriction for Torah of chesed.

And therefore the greatness of the miracle was no longer a wonder to Sarah, for already the sweetening of the judgments had begun through the mercies from *peleh* and the Torah of chesed appearing as the letter *beis*.

להאטמץ עד כשבוער האצורה לפועלות מיקון העולם
שזהו בחרית בית והיתה פתיחת התורה בבית
ונתחילו הרים להתמתק מעט עד שבא יצחק
ונתכלל במדת הפסד. של אברהם ונמתכו כל הדינים

ונזה ששם הקדוש ברוך הוא מפני השלום שהוא
יתברך שפה הרים לחשוף על ידי בשורה
ליית יצחק ועל ידי הופעת הרחמים הפשוטים
מבחן פלא.

וכל זה מפני דרכו שלום שיהינה התפללות האבות
בחסדים למן יתגלו המדות האלזנים בעולם כל
עפוב על ידי הרים שזה נקרא שלום.

והנה פיקח אחר רבשורה בשאמר כבורה יתברך
אמירת היפלא (בראשית י"ח:י"ד) להקשבה לה
הולדת יצחק מעולם הפלא נעה כו מדי כי אמירתו
איןנה בזמן.

ונמישי הרחמים הפשוטים מעולם הפלא ונעשה
בחינת לית יצחק בכל שפלה הפה פחד יצחק
בעולם מדת היראה לאצם מדת החסד של אברהם

אף שללא היה הילקה בפועל ממש עדין מכל מוקם
בחינת מרות כבר גמישכה ועל ידי זה נעשה התחלה
התורה של שני אלפים תורה.

שהתחלו בימי אברהם בשלמות בהתחלה בית
שנמישכה מדת היראה ועל ידי כו לא קיתה עוד
תמה.

בעיני שרה גול היבס כי כבר התחיל להתפרק עכוב
הרים על ידי הופעת הרחמים מבחן פלא
ונתגליות תורה חסד בית.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And within her, her faith in the Eternal, blessed be He, strengthened far beyond the level she had previously, through the spreading of awe at the moment of the tidings and the beginning of the repair of the attributes.

For in the very moment the Eternal, blessed be He, spoke to draw from the secret of *peleh*, it occurred instantly, and in that instant her wonder was corrected, and her faith rose to a much higher level.

For her faith was strengthened exceedingly, for although she had faith beforehand, nevertheless there are countless levels in this, without end; and in a single moment there occurred a strengthening of all the middot in the world through the drawing forth of awe — in that moment, through the speech of the Holy One, blessed is He.

And this is the meaning of “and Sarah denied,” meaning that she denied all other gods besides Him, blessed be He; even though previously she had also been a very great tzaddeket, nevertheless through this drawing-down there was added to her an increase in her faith in Him, blessed be He, and she increased her denial of other gods in a higher degree than at first, for faith has no measure, and understand this.

And anyone who denies idolatry is as one who affirms the entirety of the Torah; for indeed then there was also a strengthening of the opening of the Torah of chesed in a higher measure than before, through the aspect of the beit that flowed then at the moment of the announcement.

For just as she was strengthened in the aspect of faith, so too the aspect of the Torah of chesed was strengthened; and all this was through the drawing-down of awe in His, blessed be He, utterance “ha-yippalé” (Bereishit 18:14), by which He drew and emanated the simple mercies from the aspect of *pele*, through which the birth of Yitzchak — the attribute of awe — was effected immediately in the world.

ונם אצלה קיימת הטעזקיות אמונהתו יתברך ביותר מפזרעה שקיימת לה מקודם על ידי הטעשותה היראה ברגע הבשורה.

והתחלת חזוק תיקון המדות והתורה על ידי הפתיחה שנתחנו עכשו ברגע זהיא וברגע זהיא כשאמור כי להמשיך מוסד פלא הרקומים ונעשה בו מיד נתנו לה הפתעה.

כינתחזק אצלה קאמונה ביותר כי אף שקיימת לה אמונה מקודם מכל מקום באה וכאה מזרגות יש בזאת עד אין סוף וברגע נעשה הטעזקיות כל המדות בעולם על ידי הטעשתה היראה. ברגע ההוא על ידי דברו של הקב"ה

ונזה ופכחש שרה פירוש שכחשה בכל אללים אחרים זולתו יתברך אף שמקודם קיימת גם כן צדקה גדולה עד מאד מכל מקום על ידי זה הטעשנה נעשה לה הוספה באמונתה בו יתברך והויספה להכחיש באללים אחרים במרקבה יותר ממה שקיימת בתקלה שאמונה אין לה שעור וקצת זה.

וכל הכופר בעבורה ערוה כמו שהיא בכל התרבות כולה שבאותו איז גם כן נעשה הטעזקיות פתיחת תורה מסדרה יתירה מן הקודם על ידי בוחינת בית שנשפט או ברגע הבשורה

שכמו שגנתקה בבחינת קאמונה בה נתחזקה בבחינת תורה מס' וכל זה על ידי הטעשתה היראה באמרתו יתברך היילא (בראשית י"ח:י"ד) שהמשיך והאציל הרקומים הפשוטים מבוחינת פלא שעל ידי זה נעשה הולמת צחק מזת היראה מיכר בעולם.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And this is “and Sarah denied,” as it is written that she increased her denial of all idolatry and other gods, because additional faith was added to her as a result of the expansion of awe. And this is “ki yare’ah,” which offers the reason for “and Sarah denied,” for she increased her denial beyond the earlier level.

And he said “ki yare’ah,” for through the awe that fell upon her — for the aspect of awe had already been drawn forth in the birth of Yitzchak through His, blessed be He, utterance “ha-yippalé,” as mentioned — and through the manifestation of compassion there was effected a sweetening of the judgments and a revelation of the Torah of chesed through the constriction of awe.

And then she no longer had wonder at the revelation of the middot; and then she began to say “I did not laugh,” for now, after the utterance of Hashem, blessed be He, “ha-yippalé,” behold, I did not laugh — I no longer have laughter, which is the magnitude of the wondrousness of the miracle when the judgments are withheld.

For now, with the manifestation of the mercies from the aspect of pele’ and the constriction of the Torah through the expansion of awe — which is the Torah of chesed that is the lower Torah according to the measure required for the rectification of the world — there is no longer any prevention of the judgments, for the mercies and the Torah of chesed have already expanded according to the measure of rectification, through the aspect of the beit which constricts it according to the capacity of the recipients.

And He said: “No, but you did laugh,” meaning that previously you did laugh, and you indeed had wonder, because there had not yet been an expansion of the mercies from the world of pele’, nor the greatness of faith, nor the greatness of denial of other gods in the world, for the aspect of the birth of Yitzchak had not yet expanded — and understand this.

And this is the intention of the Midrash: “Rejoicing shall rejoice the father of the righteous,” that truly through the aspect of the birth of Yitzchak, which is the spreading of awe in the world to

זיהו ותכחש שרה כמו שכתוב שהויספה לכתוב בכל עבודה זרה ואלהים אחרים על ידי שגנוף לה האמונה מחרמת התפשטות היראה. זה כי יראה שהוא בתינת טעם לפה ותכחש שרה שהויספה לכתוב יותר מזכיר הקומת.

ואמר כי יראה על ידי שגנפה עליך קיראה שנמשכה כבר בחינת יראה להולכת יצחק על ידי אמירתו יתברך היפלה אמר ועל ידי הופעת רוחמים נעשה מותוק הדינים והתגלות תורה חס על ידי האצום של קיראה.

ונז לא היתה לה פימה על התגלות המהות ואן התהילה לומר לא צחקתי כי עפה אחר אמירת השם יתברך היפלה קרי לא צחקתי אין לי עוד צחוק שהוא גל הפליאת הגס על ידי עפוב הדינים.

שכעה בהופעת רוחמים שמקנית פלא וצמוץ התורה על ידי התפשטות קיראה שהיא תורה חד שהיא מחת התורה כמי שעור הארץ לתקון העולם אין עוד מניעת הדינים שכבר נתפשו קרחים ותורת החס בטעור התקון על ידי בחינת בית שמן צמצמו לפי ערך האקבלים.

ויאמר לא כי צחקתי שמקדים צחקתי והיה לך פימה על שלא קיה עדין התפשטות רוחמים מעולם הפלא ונайл מעתה האמונה ונайл הփחה באלהים אחרים בעולם שלא נחפשה עדין בחינת הולכת יצחק ובהו זה.

זיהו כוונת המהרש גיל גיגל אבי צדיק שבאותה על ידי בחינת הולכת יצחק שהוא התפשטות קיראה בעולם לא צמץ מזת אברם כפי שייעור התיון

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

contract the attribute of Avraham according to the measure of rectification,

“the father of the righteous shall rejoice”—meaning the attribute of Chesed of Avraham shall be glad; meaning that it was rectified in its correction to act its function according to the need of the rectification,

through the attribute of the fear of Yitzchak, which contracts and rectifies it according to the sustenance required for the world; the heavens and the earth—all of them—are rejoicing, meaning that all were created in the Torah, as is known, and their governance is in its constant activity, which is the Torah.

And for all the time that there had not yet been the spreading forth of awe in the world, the aspect of the birth of Yitzchak, to contract the Torah of Chesed according to the measure needed for the rectification of the world and its governance, there was not yet wholeness in their governance according to the Torah.

Therefore, before Avraham came, that time was called “two thousand years of chaos,” because there was no wholeness in the governance of the heavens and the earth, for the Torah of Chesed, which governs them, was not yet in a measure that would contract it according to what they could receive from its function and governance.

And this is what the Midrash concludes: as it is stated, “If not for My covenant day and night” (Yirmiyahu 33:25), which is the Torah, called “covenant,” the statutes of heaven and earth I would not have established—meaning that the principal existence and governance of heaven and earth are through the covenant of Torah, which sustains them and gives them life.

And the Chesed of the Torah cannot be received by the heavens and the earth except through the contraction of awe, as explained above; and for all the time that there was no awe in the world before the birth of Yitzchak, truly there were “two thousand years of chaos” for this reason.

And through the birth of Yitzchak, the Torah of Chesed, contracted through awe according to the measure necessary for their existence and governance, was established upon its sustaining measure.

וניל אבִי צְדִיק פִּירּוֹשׁ מִדְתָּחֶד אַבְרָהָם יִשְׂמַח רְצָוָן
לוֹמֵר מִתְהַקֵּן עַל תִּקְוָנוֹ לְפָעוֹל פְּעוֹלָתוֹ כַּפִּי צְדָקָה
תִּקְוָן

על יְדֵי מִדְתָּחֶד פְּחַד יִצְחָק שָׁמָצָמָטוֹ וּמִתְהַקֵּן כַּפִּי הַקְּיוּם
הַאֲרִיךְ לְעוֹלָם שָׁמִים וְאָרֶץ וְכָלְם שָׁמִים פִּירּוֹשׁ כִּי
הַכָּל נִבְרָא בְּתוֹרָה כְּנוֹדָע וּבְגַנְגָּחוֹ הַוָּא בְּפֹזֶל הַמִּידָּה
שַׁהְיָה בְּתוֹרָה

וְכָל זָמָן שֶׁלֹּא קִיָּתָה עַד הַתְּפַשְּׁטוֹת הַיְּרָאָה בְּעוֹלָם
בְּחִנָּת הַוְּלָדָת יִצְחָק לְצָמָצָם תִּוְרָת חֶסֶד כַּפִּי שִׁיעָר
הַאֲרִיךְ לְמִתְהַקֵּן הַעוֹלָם וּבְגַנְגָּחוֹ לְאַקְוָתָה עֲדֵין
שְׁלָמָה בְּגַנְגָּחוֹן עַל פִּי הַתּוֹרָה

עַל כֵּן מִקְדָּם שֶׁבָּא אַבְרָהָם קִיָּה נִגְרָא שְׁנִי אַלְפִּים
תָּהּוּ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא קִיָּתָה שְׁלָמָה בְּגַנְגָּחוֹת שָׁמִים וְאָרֶץ
שֶׁלֹּא קִיָּתָה תִּוְרָת חֶסֶד שַׁהְיָה מִנְהִגָּתוֹ עַדְיוֹ בְּמִדָּה
שְׁתַּחַצְמָצָם אֹתָה כַּפִּי שִׁיעָר שְׁיוֹכָלָו לְקַבֵּל פְּעוֹלָתָה
וּבְגַנְגָּה

וְזֶהוּ שְׁפָסִים בְּאַזְרָשׁ שְׁגַגָּאָמֶר אֵם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם
וְלִילָה (ירמיה ל"ג, כ"ה) שַׁהְיָה הַתּוֹרָה הַגְּלָרָת
בְּרִיתָה חֲקֹות שָׁמִים וְאָרֶץ לֹא שְׁמָתִי שְׁעָקָר קִוָם
שָׁמִים וְאָרֶץ וּבְגַנְגָּחוֹן הַוָּא עַל יְדֵי בְּרִיתָה הַתּוֹרָה שַׁהְיָה
הַמְּהִימָּת וְמִמְּהִיא אָוֹנוֹ

וְעַד הַתּוֹרָה אֵי אָפֵּשֶׁר לְשָׁמִים וְאָרֶץ לְקַבֵּל כִּי אֵם
עַל יְדֵי אֲצָמוֹן הַיְּרָאָה כְּאַבּוֹר לְמַעַלָּה וְכָל זָמָן שֶׁלֹּא
קִיָּתָה הַיְּרָאָה בְּעוֹלָם קָדֵם הַוְּלָדָת יִצְחָק בְּאַמְתָה קִיָּה
שְׁנִי אַלְפִּים תָּהּוּ מַטְעָם זֶה

וְעַל יְדֵי הַוְּלָדָת יִצְחָק נִתְהַקֵּמוֹ עַל קִיּוּם מִתְוֹרָת חֶסֶד
שְׁגַגָּאָמָתָה עַל יְדֵי הַיְּרָאָה כַּפִּי שִׁיעָר הַאֲרִיךְ לְקִיּוּם
וּבְגַנְגָּה

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And it further concludes: “There is no covenant except Yitzchak”—meaning that there is no establishment and rectification of the covenant of the Torah except through Yitzchak, meaning through the attribute of Yitzchak, the attribute of awe, which contracts it according to the measure needed for the rectification of the world.

As it is stated, “And My covenant I shall establish with Yitzchak” (Bereishis 17:21), as explained, that the sustaining of the covenant, which is the Torah, is “with”—meaning together with—Yitzchak, with the attribute of awe that contracts the Torah of Chesed.

And therefore the heavens and the earth rejoice, for through the birth of Yitzchak, the spreading of awe came to them as the rectification of their existence and governance according to the measure necessary for them.

And this is “And these are the generations of Yitzchak son of Avraham,” because that which the verse says (Bereishis 2:4), “These are the generations of the heavens and the earth when they were created,” in which is hinted the initial letters “tohu,” and the begetting was through Avraham—

all of this was also through the attribute of Yitzchak, as explained above—that it is the spreading of awe to contract the Chesed of Avraham; and through this is made the contraction of the Torah of Chesed so that there may be the aspect of begetting in the world,

that they be called “these are the generations of the heavens”—the opposite of tohu—so that the world will be able to be governed through the Torah with the aspect of offspring and generations;

and this is “And these are the generations,” that they be called by the name “generations,” the opposite of tohu, which is not begetting—this is through Yitzchak son of Avraham, who contracts the Torah of Chesed so that begetting may be possible; and not that the attribute of Yitzchak alone produces begetting without Chesed; therefore the verse clarifies: “Avraham begot Yitzchak”—

ומסים עוד ואין ברית אלא יצחק פירוש שאין קיומ
ותיקון ברית התרבות אלא יצחק פירוש על ידי מזת
ישק על ידי היראה הממצממת אותה לפי שיעור
האריך לתקן העולם

שנאמר ואות בריתך אקים את יצחק (בראשית י"ז,
כ"א) כמבואר שקיים הברית שהיא התרבות היא את
פירוש עם יצחק עם מזת היראה הממצמת לתרבות
חסד

ועל כן שמים וארץ שמים שעיל ידי הולכת יצחק
ההפטשות היראה בא לאם התיקון קיומם והנוגדים
בשיעור הארץ לאם

ונזה ואלה תולדות יצחק בו אברם כי מה שאמר
הכתוב (בראשית ב', ד') אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם שנרמו בראשי טובות תה ובהולדה
הימה באברם

כל זה על ידי מזת יצחק גם כן כאמור למללה שהו
ההפטשות של היראה לצמצם החסד של אברם ועל
ידי זה נעשה צמצום תורה חסד

כדי שייהה בבחינת הולדה בעולם שייקראו אלה
תולדות השמים היפך התהו שיוכל העולם להתנהג
על ידי התרבות בבחינת הולדה ותולדות

ונזה ואלה תולדות שייקראו בשם תולדות ריבק בתה
שאיינה הולדה הוא על ידי יצחק בו אברם שהו
המצמצם לתורה כדי שיוכל להיות הולדה

ולא שמזת יצחק לבקה היא הולדה בלי חסד זה
מברך הכתוב אברם הוליד את יצחק

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

meaning “with Yitzchak,” that the primary begetting is Avraham **with** Yitzchak, with the inclusion of Gevuros within Chesed, which are also considered as Chesed,

because it is for the rectification of the sustaining of the world, so that there be the aspect of begetting through the contraction of Chesed by means of the attribute of Yitzchak;

and thus they become a unity and a single intention—blessed is Hashem forever, amen and amen.

[NOTE Summary:

This maamar teaches that the phrase “**וְאֶלְהָ תֹּולְדוֹת יִצְחָק בָּנָו אֶבְרָהָם**” reveals the very mechanism by which *toldos*—genuine spiritual outcomes—become possible in creation. Earlier the Torah states, “**אֶלְהָ תֹּולְדוֹת הַשְׁמִים**,” and the initial letters of “**תֹּולְדוֹת הַשְׁמִים וְהַאֲרֹץ בְּהַבְּרָאָם**” hint to *tohu*, reflecting that the early condition of the world was not productive. Avraham began the movement away from *tohu* by introducing Chesed into the world. However, Chesed by itself is too expansive, too great in its flow, and cannot be received by finite vessels. Without contraction, Chesed overwhelms; no spiritual “birth” can emerge.

Therefore, the true transition from *tohu* to *toldos* required Yitzchak—*Pachad Yitzchak*, the middah of Yirah—which acts as a contracting, shaping force. Yirah restricts and measures Chesed so that it can be contained and made receivable. The Torah of Chesed itself requires this contraction; without Yirah serving as “**בַּית**,” the vessel that restricts and shapes the light, Torah cannot remain in the world in a way that produces practical, embodied outcomes.

Thus, “**וְאֶלְהָ תֹּולְדוֹת**”—these are real generative outcomes—exist only “**יִצְחָק בָּנָו אֶבְרָהָם**.” The ability of Torah to descend and create *toldos*—productive change—depends on Yitzchak contracting Avraham's Chesed. But the verse then adds “**אֶבְרָהָם הַוְּלִיד אֶת יִצְחָק**,” teaching that Yirah on its own cannot generate either; it must be united with Chesed. True spiritual birth always arises from the harmony and inter-inclusion of Chesed and Gevurah.

The maamar explains that this harmony rectifies creation itself. Prior to the emergence of Yitzchak's attribute, the world existed in “**שְׁנִי אַלְפִים תְּהִוָּה**,” because the divine influence was unbounded and therefore unrecievable. Through Yitzchak's emergence, the divine light becomes measured, the Torah becomes receivable, and the world transitions into “**שְׁנִי אַלְפִים תְּזַרְהָ**”—a state where divine wisdom can actually shape creation.

Thus, the maamar reveals that “**וְאֶלְהָ תֹּולְדוֹת יִצְחָק**” is not merely a genealogical introduction; it describes the cosmic blueprint for how divine light becomes productive. Through the contraction of Chesed by Yirah, creation becomes able to generate *toldos*—spiritual results, rectifications, and genuine lived Torah within the human soul and within the universe.

Practical Takeaway

Every spiritual quality—love, inspiration, expansiveness—requires a vessel. Passion without discipline

פִּרְוּשׁ עַמְּדָה עַמְּדָה שֶׁעָקֵר הַהְזָקָה הִיא אֶבְרָהָם עַמְּדָה
יִצְחָק בְּהַתְּבִלּוֹת הַגְּבוּרוֹת בְּחַסְדִּים שֶׁהָם גַּם כֵּן
לְחַסְדִּים יִחְשָׁבוּ

עַל יְדֵי שֶׁהָיָא לְתִיקּוֹן קִיּוּם כְּעוֹלָם כְּדֵי שִׁיחָה בְּחִינָה
הַזָּקָה עַל יְדֵי צְמַצּוֹם הַחַסְדִּים עַל יְדֵי מִזְתָּה יִצְחָק

וְאֵם כֵּן נִעְשֵׂין אֲחֻדּוֹת וְכֹנְנָה אֶחָד בְּרוּךְ הִי לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

dissipates; intention without structure produces no action. Yitzchak teaches us that Yirah is the vessel that gives form to Chesed, allowing inspiration to become real change. In daily life, this means cultivating boundaries, order, and reverence so that our spiritual light takes root. Through harmonizing our inner Avraham with our inner Yitzchak, we produce *toldos*—real spiritual growth, lasting actions, and a life through which Torah becomes embodied and alive.

Chassidic Story

They tell that Rabbi Menachem Mendel of Chernobyl once met a simple Jew who complained that he loved God very much but saw no change in his deeds. The Chernobyler smiled gently and told him: “Love without awe is like pouring wine onto the ground. The wine is precious, but without a cup, nothing remains.” He then explained that when a person awakens even the smallest measure of Yirah—of accountability, humility, and restraint—his love gains shape, his heart gains direction, and his mitzvos begin to take root. “A drop of Yitzchak,” he said, “turns your Avraham into *toldos*.” **END NOTE]**

מאמך ג

And “Yaakov was a wholesome man, dwelling in tents.”

Behold, it is known the concept of the enclothing of the Torah—that in every thing there is the power of the One Who acts, and in every thing a person must bring himself close to the Blessed Creator, even if it appears to be something earthly and physical, as explained by us many times.

And this is the aspect of the level of Yaakov. In contrast, the aspect of Esav is the superfluities, as it is written (Malachi 1:2–3): “And I loved Yaakov, but Esav I hated.” “Esav”—from a language of abundance—meaning that the abundance of Yaakov is beloved before Me, but the abundance which is superfluity, which is from the aspect of Esav, I hated.

And this is “Yaakov, a wholesome man,” from the language of completeness, because he is “dwelling in tents”; “tents” is from the language of covering and enclothing—that in every enclothing and covering he sees the brightness and raises it and binds it to its root.

And through this he exits from deficiency, for since in every thing he finds service of Hashem, surely there is no greater completeness than this, because he settles all things back into their root.

ויעקב איש פם ישב אקלים. הפה נודע עניין
התלבשות תורה שבקל דבר יש בו כל הפעיל ובעל
דבר אריך לקרב את עצמו לבורא ברוך הוא אף
שהוא נרא כבר ארצי וגשמי כאמור אצלנו פה
פערם

זה בבחינת מקרנת יעקב מה שאינו בבחינת עשו הוא
המוחות כמו שכותוב (מלאכי א', ב-ג') ואהבת את
יעקב ואת עשו שנأتي את הוא לשון ריבוי כי קריבוי
של יעקב הוא אהוב אצלי מה שאינו בבחינת שהוא
המוחות שהם בבחינת עשו שנأتي

זהו ויעקב איש פם מלשון שלמות על ידי שהוא
יושב אקלים, אקלים הוא מלשון התלבשות
והתפסות שבקל התלבשות והכפינו רואת הבהירות
ומעלו ומידקו לשרשו

על ידי וזה יוצאת מבחינת קסרון מאחר שבקל דבר
הוא אצלו עבדת ה' בודאי שאינו שלמות גודלה מזו
על ידי שמיישבו בשרשיו

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Toldos

And this is “And he smelled the smell of his garments”—that which one serves Hashem even from the garments, the externalities, also rises as pleasing fragrance before Him, blessed be He; and through this, “and he blessed him,” and understand.

And this is “like the smell of a field that Hashem has blessed,” and as Rashi writes, this is the “apple field”—that he unifies all things and raises them to the upper orchard; and in this matter one must progress from level to level.

And by one’s own awakening, they assist him from Above; and this is “and may He give, and return and give,” and understand. Blessed is Hashem forever, amen and amen.

[NOTE Summary:

This maamar teaches that *Yaakov ish tam yoshev ohalim* reveals the deepest form of avodah: uncovering the Divine light hidden within the coverings of the world. Yaakov embodies “tam,” completeness, because he enters the layers and garments (*levushim*) of reality and elevates the sparks within them. Esav represents excess and unrectified multiplicity, while Yaakov transforms the coverings themselves into holiness. Even the “smell of his garments” rose before Hashem, symbolizing the delight Above when a Jew serves Hashem within physicality itself. Through this, all layers of creation ascend toward the supernal Orchard—the *chakal tapuchin kadishin*.

Practical Takeaway:

Every aspect of your life can be elevated. Your work, clothing, interactions, and daily routines all contain hidden sparks. Approach the world like Yaakov—enter its coverings and raise each moment to Hashem. Whenever you begin this avodah, help from Above immediately meets you.

Chassidic Story

A well-known story from the Chernobyl Maggid illustrates this teaching. A coarse merchant once visited for a blessing, his garments carrying the heavy smells of the marketplace—dust, leather, and goods. Others tried to remove him, but the Maggid asked him to stay. After hearing his worries, the Maggid inhaled deeply and said, “Ah... the scent of a Jew who strives to remain connected while walking through the world.”

The chassidim were shocked that he took pleasure in such a smell. The Maggid explained: “When a Jew brings even his ‘garments’—the traces of business, travel, and worldly struggle—into the service of Hashem, that fragrance rises Above more precious than the Ketores. Yaakov elevated the smell of garments. Every Jew can do the same.”

END NOTE]

וזהו וירחאת ריח בגדיו מה שעובד ה' מן הלבושים
גם כן עולה נחת רוח לפניו יתברך ועל ידי זה
ויברכו והבנו

וזהו כריח שדה אשר ברכו ה' כמו שכתוב בראשי הוי
חקלא למתפוחין שמייחד כל קדקרים ומעלן לחקלא
עלאה

וציריך בזה ללבת מפרקגה למידרה ועל ידי
התעוררותו מסייעין אותו מלמעלה זהה ויתנו ונשזור
ויתנו והבנו ברוך ה' לעולם אמן ואמן